

### 3. GALVENIE POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

#### 3.1. EIROPAS SAVIENĪBAS POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI

Šajā sadaļā ir doti galvenie Eiropas Savienības, nacionālā un vietējā līmeņa politikas plānošanas dokumenti, kas attiecas uz Liepājas AP2027 izstrādi un jaunatnes politiku.

Saskaņā ar Līgumu par Eiropas Savienības darbību 6. pantu e) punktu Eiropas Savienības kompetence ir veikt darbības, lai atbalstītu, koordinētu vai papildinātu dalībvalstu darbības izglītības, arodmācības, jaunatnes un sporta jomās.

XII sadaļas 165. pants nosaka, ka ES un dalībvalstu rīcības mērķis saistībā ar jaunatnes jomu tiešā veidā ir palīdzēt attīstīties jaunatnes apmaiņai un darbaudzinātāju apmaiņai, kā arī sekmēt jauniešu dalību Eiropas demokrātiskajā dzīvē.

Nemot vērā tematiskās darba grupas “Jaunatnes politika” apakštēmu sadalījumu, netiešā veidā ar jaunatnes politiku saistīti arī šādi ES rīcības mērķi:

##### 1. apakštēmas “Brīvā laika pavadīšanas iespējas jauniešiem” kontekstā:

- Attīstīt Eiropas dimensiju sportā, veicinot taisnīgumu un atklātību sporta sacensībās un sadarbību starp struktūrām, kas ir atbildīgas par sportu, kā arī sargājot sportistu, jo īpaši jaunāko sportistu, fizisko un morālo integritāti.

##### 2. apakštēmas “Nodarbinātības un izglītības iespējas jauniešiem” kontekstā:

- Attīstīt Eiropas dimensiju izglītībā, jo īpaši ar dalībvalstu valodu mācīšanu un popularizēšanu;
- Veicināt studentu un mācībspēku mobilitāti, *inter alia* veicinot diplomu un mācību laika akadēmisku atzīšanu;
- Veicināt tālmācības attīstību.

Līguma par ES darbību 166. pants nosaka, ka ES rīcības mērķis arodmācību politikā ir padarīt pieejamākas arodmācības un veicināt mācībspēku un mācāmo, un jo īpaši jaunatnes mobilitāti. Šajā jomā tiek sekmēta sadarbība ar trešām valstīm un kompetentām starptautiskām organizācijām.

ES kopš 2002. gada ir īstenojusi īpašu ES jaunatnes politikas sadarbību, kuras pamatā ir aktīvas līdzdalības un iespēju vienlīdzīgas pieejamības principi sinerģijā ar citām politikas jomām, kas vērstas uz jauniešiem, piemēram, ar izglītību, apmācību un nodarbinātību. Sadarbība veicināja politikas un likumdošanas izmaiņas dalībvalstīs un sekmēja jaunatnes organizāciju veiktspējas stiprināšanu. Jaunatnes politikas nozarē aktuālākais plānošanas dokuments ir Eiropas Savienības jaunatnes stratēģija 2019.–2027. gadam, par ko zemāk sniegts izklāsts TDG “Jaunatnes politika” apakštēmu griezumā.

#### EIROPAS SAVIENĪBAS JAUNATNES STRATĒGIJA 2019.–2027. GADAM

ES jaunatnes stratēģija izveidota ar mērķi nodrošināt vienotu un saskaņotu ES reakciju uz problēmām, ar ko saskaras jaunieši visā Eiropā un papildinātu dalībvalstu centienus un iniciatīvas šajā jomā. Par stratēģiju savu rezolūciju 18.12.2018. sniegusi ES Padome un Padomē sanākušo dalībvalstu valdību pārstāvji, kuras saturs izklāstīts zemāk.

ES jaunatnes stratēģijas 2019.–2027. gadam **vispārīgie mērķi:**

- dot iespējas jauniešiem būt savas dzīves veidotājiem, atbalstīt viņu personisko attīstību un patstāvības iegūšanu [...];
- rosināt jauniešus un nodrošināt viņus ar vajadzīgajiem resursiem, lai kļūtu par aktīviem pilsoņiem [...]
- uzlabot politikas lēmumus attiecībā uz to, kā tie ietekmē jauniešus visās nozarēs, jo īpaši – nodarbinātības, izglītības, veselības aizsardzības un sociālās iekļaušanas jomā [...]
- veicināt jauniešu nabadzības un visa veida diskriminācijas izskaušanu un sekmēt jauniešu sociālo iekļaušanu.

## ES jaunatnes stratēģijas 2019.–2027. gadam **pamatprincipi**:

- A. Līdztiesība un nediskriminācija: apkarot jebkuru diskrimināciju un veicināt dzimumu līdztiesību [...];
- B. [...] ES jaunatnes stratēģijai vajadzētu sekmēt tādas darbības un politikas, kas ir iekļaujošas visiem jauniešiem, jo īpaši tiem, kuriem ir mazāk iespēju [...];
- C. [...] izmantojot jauniešu un jaunatnes organizāciju jēgpilnu līdzdalību, atbalstīt jauniešu tiesības piedalīties viņiem aktuālu politiku izstrādē, īstenošanā un pārraudzībā. [...]
- D. [...] lai nodrošinātu ilgtspējīgu ietekmi uz jauniešiem, ir svarīgi, lai ES jaunatnes politika tiktu īstenota, paturot prātā savstarpējās saiknes ar reģionālo un vietējo līmeni, un tiktu veikti pasākumi, kas atbalstītu jaunatnes politikas īstenošanu vietējā līmenī. [...]
- E. Divējāda pieeja: [...] risināt jauniešu jautājumus, iniciatīvas integrējot dažādās politikas jomās un izstrādājot īpašas iniciatīvas jaunatnes jomā.

## ES jaunatnes stratēģijas 2019.–2027. gadam **rīcības**:

1. Darbs, lai panāktu efektīvu, mērķtiecīgu un saskaņotu īstenošanu dažādās nozarēs un starpnozaru līmenī
2. Pievēršanās galvenajām jomām jaunatnes nozarē:
  - a. **Iesaistīšana:** Nodrošināt iespējas jauniešu iesaistīšanai viņu ikdienas norisēs [...] jauniešu iesaistīšanai jābūt par stūrakmeni turpmākajā ES sadarbībā jaunatnes politikas jomā. [...]
  - b. **Saikņu veidošana:** visiem jauniešiem pieejamas iespējas piedalīties pieredzes apmaiņas, sadarbības, kultūras un sabiedriskos pasākumos Eiropas mērogā. [...] Jaunatnes apmaiņa un projekti saistībā ar programmām Erasmus + un Eiropas solidaritātes korpusu un no tām atvasinātām programmām sniedz starpkultūru izglītības un pilnveides iespējas, it īpaši jauniešiem, kuriem ir mazāk iespēju.
  - c. **Iespēju veicināšana:** izstrādāt un īstenot Eiropas programmu darbam ar jaunatni, ar mērķi uzlabot kvalitāti integrēt jaunatnes pārstāvju, jaunatnes organizāciju, jaunatnes darbinieku un pētnieku zināšanas. [...] atbalstīt darbu ar jaunatni pasākumus un atzīt jaunatnes organizācijas kā kompetenču attīstības un sociālās iekļaušanas nodrošinātājas [...] izveidot un tālāk attīstīt, kur un kad vien iespējams, viegli pieejamus jaunatnes kontaktpunktus
3. Sadarbība, pamatojoties uz instrumentiem un pārvaldību, ietver šādus pasākumus:
  - a. **Uz gūtajām atziņām balstītas jaunatnes politikas un zināšanu veidošana**
  - b. **Savstarpēja mācīšanās un zināšanu izplatīšana**
  - c. **Līdzdalīga pārvaldība.**
  - d. **ES programmu un fondu mobilizēšana. ES programmu un fondu mobilizēšana.**
  - e. **ES finansējuma uzraudzība**
  - f. **Informēšana par ES jaunatnes stratēģiju.**
  - g. **Valsts turpmāko darbību plānotājs**
  - h. **ES un jaunatnes dialogs**
  - i. **ES jaunatnes koordinators izveide Eiropas Komisijā**
  - j. **Jaunatnes informēšana un atbalsts**
  - k. **ES darba plāni jaunatnes jomā**
  - l. **Pārraudzība, ziņošana un izvērtēšana**
  - m. **Vidusposma pārskats**



Dokumenta 1. pielikumā iekļauts izklāsts par ES un jaunatnes dialogu, tā mērķiem un īstenošanu. 2. pielikumā iekļauts izklāsts par valsts turpmāko darbību plānotāju (kā nodrošināt pārredzamību jaunatnes politikas pasākumu īstenošanā reģionālā, valsts un ES līmenī). 3. pielikumā “Par Eiropas Jaunatnes mērķiem” izklāstīti 11 Eiropas Jaunatnes mērķi, savukārt 4. pielikumā ir priekšlikums par darba plānu ES jaunatnes stratēģijai 2019.–2021. gadam.<sup>3</sup>


Jaunatnes politikas nozares profilam ir saistošs dokumenta 3. pielikums “Par Eiropas Jaunatnes mērķiem”, kurā izklāstīti 11 Eiropas Jaunatnes mērķi. Tie definēti strukturētā dialoga “Jaunatne Eiropā: kas notiks tālāk?” ietvaros ar jauniešu delegātu un lēmumu pieņēmēju iesaisti, un guva plašu ministru atbalstu ES Jaunatnes padomes politikas debatēs. Šie 11 mērķi nav juridiski saistoši, bet dalībvalstis tiek aicinātas tos ievērot visās saistītajās politikās un darba kārtībās. Attiecīgi arī Liepājas pilsētas attīstības programmas 2021. – 2027. gada mērķiem un rīcībām Jaunatnes politikas jomā vēlams būt saskaņotiem ar šiem mērķiem. Tabulā nr. 3.1. sniegts Eiropas Jaunatnes mērķu izklāsts un katra mērķa sasniegšanai veicamie uzdevumi kontekstā ar TDG “Jaunatnes politika” apakštēmu sadalījumu.

---



<sup>3</sup> Avots: <http://jaunatneslietas.lv/sites/default/files/2019-09/ES%20Jaunatnes%20strategija%2019-27.pdf>



TABULA NR. 3.1. 11 EIROPAS JAUNATNES MĒRĶU IZKLĀSTS UN UZDEVUMI JAUNATNES POLITIKAS NOZARES APAKŠTĒMU KONTEKSTĀ




Mērķa nosaukums	Vispārīga informācija (pamatojums)	Mērķa izklāsts	Uzdevumi
<b>2. APAKŠTĒMA “NODARBINĀTĪBAS UN IZGLĪTĪBAS IESPĒJAS JAUNIEŠIEM”</b>			
 <p><b>#6 ATBALSTĪT LAUKU JAUNATNI</b></p>	<p><i>Neraugoties uz ES mēroga apņemšanos panākt lauku attīstību un ņemot vērā to, ka 2015. gadā gandrīz viena trešdaļa ES iedzīvotāju dzīvoja lauku apvidos, joprojām pastāv atšķirības starp dzīvi pilsētās un lauku apvidos. Tādēļ ir svarīgi nodrošināt vienlīdzību jauniešiem, kas dzīvo pilsētā un laukos.</i></p>	<p>Radīt apstākļus, kas jauniešiem ļauj īstenot savu potenciālu lauku apvidos.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>— Nodrošināt piemērotu infrastruktūru lauku apvidos, lai jauniešiem nodrošinātu taisnīgus sabiedriskos pakalpojumus, datu savienojamību un mājokļu iespējas.</li> <li>— Nodrošināt, ka lauku apvidos tiek izveidotas ilgtspējīgas, kvalitatīvas darbavietas, kas ir pieejamas jauniešiem.</li> <li>— Nodrošināt dažādu jauniešiem paredzētu un kopā ar jauniešiem veiktu darbību decentralizāciju, lai atbalstītu viņu iekļaušanu un lai sniegtu labumu vietējām kopienām.</li> <li>— Nodrošināt, ka jaunieši lauku apvidos aktīvi piedalās lēmumu pieņemšanas procesos.</li> <li>— Nodrošināt, lai jauniešiem lauku apvidos būtu vienlīdzīga piekļuve kvalitatīvai izglītībai.</li> <li>— Izveidot pozitīvu priekšstatu par lauku apvidiem.</li> <li>— Nodrošināt lauku tradīciju aizsargāšanu.</li> </ul>
 <p><b>#7 KVALITĀTĪVA NODARBINĀTĪBA VISIEM</b></p>	<p><i>Jaunieši saskaras ar augstu jauniešu bezdarba līmeni, bīstamiem un ekspluatējošiem darba apstākļiem, kā arī diskrimināciju darba tirgū un darba vietā. Informācijas trūkums un nākotnes nodarbinātībai piemērotu prasmju trūkums traucē jauniešiem pilnībā integrēties darba tirgū. Tādēļ ir jāveic pasākumi, lai nodrošinātu kvalitatīvu nodarbinātību visiem.</i></p>	<p>Garantēt pieejamu darba tirgu ar iespējām, kuru rezultātā visiem jauniešiem ir kvalitatīvas darbavietas</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>— Izveidot kvalitatīvas darbavietas, ar kurām visiem jauniešiem garantē taisnīgus darba apstākļus, darba tiesības un tiesības uz iztikas minimumu.</li> <li>— Nodrošināt sociālo aizsardzību un veselības aprūpi visiem gados jauniem darba ņēmējiem.</li> <li>— Visiem jauniešiem garantēt taisnīgu attieksmi un vienlīdzīgas iespējas ar nolūku izbeigt diskrimināciju darba tirgū.</li> <li>— Nodrošināt visiem jauniešiem vienlīdzīgas iespējas attīstīt vajadzīgās prasmes un iegūt praktisko pieredzi nolūkā atvieglot pāreju no izglītības uz darba tirgu.</li> <li>— Garantēt, ka tiek atzītas un validētas kompetences, kas iegūtas ar stažēšanos, mācekļību un cita veida mācīšanos darbavietā, kā arī iegūtas brīvprātīgajā darbā un neformālajā izglītībā.</li> <li>— Nodrošināt, ka jauniešus un jaunatnes organizācijas kā līdztiesīgus partnerus iesaista politiku izstrādē, īstenošanā, pārraudzībā un novērtēšanā visos līmeņos.</li> </ul>

			<p>— Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai informācijai un pienācīgiem atbalsta mehānismiem, lai sagatavotu jauniešus mainīgajam darba tirgum un darbam nākotnē.</p>
 <p><b>#8 KVALITĀTĪVA MĀCĪŠANĀS</b></p>	<p><i>Izglītībai joprojām ir būtiska nozīme aktīvā pilsoniskumā, iekļaujošā sabiedrībā un nodarbināmībā. Tādēļ mums ir jāpaplašina savs redzējums par izglītību 21. gadsimtā, vairāk koncentrējoties uz nododamām prasmēm, uz mācīšanos, kas vērsta uz studentiem, un uz neformālu izglītību nolūkā sasniegt patiesi vienlīdzīgu un visaptverošu piekļuvi kvalitatīvām mācībām.</i></p>	<p>Integrēt un uzlabot dažādas mācīšanās formas, lai sagatavotu jauniešus izaicinājumiem, ko rada aizvien mainīgā dzīve 21. gadsimtā.</p>	<p>— Garantēt vispārēju un vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai izglītībai un mūžizglītībai.</p> <p>— Nodrošināt, ka visiem jauniešiem visos līmeņos ir piekļuve pienācīgi finansētai neformālajai izglītībai, kura ir atzīta un validēta.</p> <p>— Veicināt atvērtāku domāšanu un atbalstīt starppersonu un starpkultūru prasmes.</p> <p>— Katrā izglītības procesa posmā izveidot un īstenot tādas uz izglītojamajiem centrētas metodes, kas ir personalizētākas, līdzdalīgākas un sadarbīgākas.</p> <p>— Garantēt, ka izglītība sniegs visiem jauniešiem tādas dzīvesprasmes kā apiešanās ar naudu un veselības izglītība, tostarp par seksuālo un reproduktīvo veselību.</p> <p>— Formālās un neformālās izglītības vidē iestrādāt tādas metodes, kas ļautu izglītojamajam attīstīt personīgās prasmes, tostarp analītisko domāšanu, radošumu un mācīšanos.</p> <p>— Lai veicinātu aktīvu pilsonisko līdzdalību, nodrošināt, ka jauniešiem ir piekļuve pilsoniskajai izglītībai, kas sniedz pamatīgas zināšanas par politiskajām sistēmām, demokrātiju un cilvēktiesībām un ko iegūst arī no kopienās balstītas pieredzes.</p>


3.APAKŠTĒMA "JAUNIEŠU LABVĒLĪGAS PSIHOLOĢISKĀS, EMOCIONĀLĀS UN FIZISKĀS VIDES RADĪŠANA"

 <p><b>#2 VISU DZIMUMU LĪDZTIESĪBA</b></p>	<p><i>Diskriminācija dzimuma dēļ joprojām skar daudzus jauniešus, jo īpaši jaunas sievietes. Vienlīdzīgas iespējas un piekļuve tiesībām ir jānodrošina visu dzimumu jauniešiem, tostarp jauniešiem ārpus binārās dzimumidentitātes un LGBTIK+ jauniešiem.</i></p>	<p>Nodrošināt visu dzimumu līdztiesību un dzimumu specifikai pielāgotas pieejas visās jauniešu dzīves jomās.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>— Apskarot diskrimināciju un nodrošināt vienlīdzīgas tiesības visiem dzimumiem kultūras, politiskajā un sociālekonomiskajā dzīvē.</li> <li>— Sasniegt vispārēju izpratni par nevienlīdzību un diskrimināciju dzimuma dēļ, jo īpaši plašsaziņas līdzekļos.</li> <li>— Izbeigt ar dzimumu saistītu vardarbību, pievērsties tai un efektīvi apkarot to visos tās veidos.</li> <li>— Izskaut stereotipiskas dzimumu lomas, un dažādas dzimumidentitātes atzīt izglītības sistēmā, ģimenes dzīvē, darbavietā un citās dzīves jomās.</li> <li>— Izbeigt ar dzimumu saistītu strukturālo diskrimināciju darba tirgū, un nodrošināt vienlīdzīgas tiesības, piekļuvi un iespējas.</li> <li>— Nodrošināt vienādu darba samaksu par vienādi vērtīgu darbu un vienlīdzīgu aprūpes pienākumu sadali.</li> <li>— Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi formālajai un neformālajai izglītībai un to, ka izglītības sistēmu veidošanā tiek ņemtas vērā dzimumu specifikai pielāgotas pieejas.</li> </ul>
 <p><b>#3 IEKĻAUJOŠAS SABIEDRĪBAS</b></p>	<p><i>Trešdaļu Eiropas jauniešu apdraud nabadzība un sociālā atstumtība. Daudziem nav iespēju izmantot savas sociālās tiesības. Daudzi joprojām saskaras ar multiplo diskrimināciju, aizspriedumiem un naida noziegumiem. Jaunās migrācijas parādības atnesa sev līdzī vairākas sociālas un iekļautības problēmas. Tādēļ ir būtiski strādāt, lai īstenotu visu, tostarp vismarginalizētāko un visatstumtāko, jauniešu tiesības Eiropā.</i></p>	<p>Veicināt un nodrošināt visu jauniešu iekļaušanu sabiedrībā.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>— Nodrošināt tiesisko aizsardzību un izmantot starptautiskos juridiskos instrumentus cīņā ar visu veidu diskrimināciju un naida runu, atzīstot, ka jaunieši saskaras ar dažādu veidu diskrimināciju.</li> <li>— Pastiprināt informācijas sniegšanu marginalizētiem jauniešiem, lai nodrošinātu, ka viņi ir informēti par viņiem pieejamajām telpām, iespējām un pieredzēm.</li> <li>— Nodrošināt, ka visiem marginalizētiem jauniešiem ir vienāda piekļuve formālās un neformālās mācīšanās videi, aptverot visas iekļaušanas dimensijas.</li> <li>— Pastiprināt izglītotāju spējas strādāt ar marginalizētiem jauniešiem.</li> <li>— Nodrošināt vairāk telpu, iespēju, resursu un programmu, ar ko veicināt dialogu un sociālo kohēziju un cīnīties ar diskrimināciju un segregāciju.</li> <li>— Stiprināt sociālo atbalstu, īstenojot tiesības uz iztikas minimumu, taisnīgiem darba apstākļiem, vispārēju piekļuvi veselības aprūpei, un paredzēt īpašus pasākumus marginalizētiem jauniešiem.</li> <li>— Nodrošināt, ka marginalizētiem jauniešiem piedalās visos lēmumu pieņemšanas procesos un ir svarīgi dalībnieki, jo īpaši procesos, kas attiecas uz viņu tiesībām, labklājību un interesēm.</li> </ul>

 <p><b>#5 GARĪGĀ VESELĪBA UN LABKLĀJĪBA</b></p>	<p><i>levērojams un aizvien pieaugošs skaits jauniešu visā Eiropā pauž bažas par to, ka viņu vienaudžu vidū ir izplatītas tādas garīgās veselības problēmas kā augsts stresa līmenis, trauksme, depresija un citas garīgās slimības. Jaunieši norādu uz milzīgo spiedienu no sabiedrības puses, ar ko viņi sastopas, un pauž vajadzību pēc labākas garīgās veselības aprūpes jauniešiem.</i></p>	<p>Panākt lielāku garīgo labklājību un izbeigt garīgās veselības problēmu stigmatizāciju, tādējādi veicinot visu jauniešu sociālo iekļaušanu.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>— Mudināt uz pašapziņas attīstīšanu un mazāk konkurenciālu attieksmi, veicinot individuālo prasmju un stipro pušu novērtēšanu.</li> <li>— Aizsargāt cilvēku ar garīgās veselības problēmām tiesības strādāt un mācīties gan slimības laikā, gan pēc tās, lai nodrošinātu viņu spējas sasniegt savus mērķus.</li> <li>— Izstrādāt iekļaujošu starpnozaru pieeju garīgās veselības aprūpes sniegšanai visiem, jo īpaši marginalizētām grupām.</li> <li>— Nodrošināt visiem profesionāļiem, kas strādā ar jauniešiem, kā arī ģimenei un draugiem, kvalitatīvu apmācību par pirmo palīdzību garīgās veselības jomā</li> <li>— Nodrošināt iekļaujošu, cieņpilnu un pienācīgi finansētu ārstēšanu, iekļaujot kvalitatīvu garīgās veselības aprūpi visās medicīniskajās iestādēs.</li> <li>— Koncentrēties uz profilakses pasākumiem, ar kuriem nodrošinātu, ka jauniešiem ir zināšanas un prasmes, kas vajadzīgas lielākai garīgajai labklājībai.</li> <li>— Ar izpratnes vairošanas programmām apkarot garīgās veselības problēmu stigmatizāciju.</li> </ul>
 <p><b>#10 ILGTSPĒJĪGA UN ZAĻA EIROPA</b></p>	<p><i>Vide netiek galā ar to, kā mēs pašlaik patērējam. Sabiedrībai ir jāveic pasākumi pret klimata pārmaiņām un pieaugošajiem vides apdraudējumiem. Taču mūsu sabiedrība nevar atrisināt problēmu, kuru tā nevēlas atzīt. Tādēļ visiem, tostarp jauniešiem, ir jāsāk uzņemties atbildība par savu rīcību un ietekmi uz nākamā paaudžu dzīvi. Ilgtspējības nodrošināšana vairs nav izvēle, bet gan ir pienākums.</i></p>	<p>Izveidot sabiedrību, kurā visi jaunieši ir vides jomā aktīvi, izglītoti un spējīgi panākt izmaiņas savā ikdienas dzīvē.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>— Nodrošināt, ka visi, tostarp jaunieši, zina, kā viņu rīcība ietekmē vidi.</li> <li>— Mudināt visu sabiedrību, bet jo īpaši jauniešus, rīkoties, lai panāktu pārmaiņas par labu videi un ilgtspējīgai attīstībai.</li> <li>— Ņemt vērā to, kā katra politika un dzīves lēmums ietekmē vidi, vienlaikus nodrošinot, ka jaunieši tiek iekļauti ilgtspējīgas attīstības politikas izstrādē visos līmeņos.</li> <li>— Palielināt starptautisko sadarbību, lai izskaustu videi kaitīgu ražošanu un patērēšanu.</li> <li>— Atbalstīt un stiprināt iespējas jauniešiem veikt brīvprātīgo darbu vides jomā.</li> <li>— Nodrošināt, ka visiem, bet jo īpaši jauniešiem, ir piekļuve videi nekaitīgai infrastruktūrai, lai izveidotu ilgtspējīgāku dzīvesstilu.</li> <li>— Paplašināt pētniecību un inovāciju saistībā ar videi draudzīgiem risinājumiem un tehnoloģijām.</li> </ul>
<p><b>4.APAKŠTĒMA “JAUNIEŠU INICIATĪVU UN LĪDZDALĪBAS LĒMUMU PIEŅEMŠANĀ UN SABIEDRISKAJĀ DZĪVĒ VEICINĀŠANA”</b></p>			

 <p><b>#1 ES SAVIENOŠANA AR JAUNATNI</b></p>	<p><i>Aizvien lielāks skaits jauniešu neuzticas ES, sastopas ar grūtībām saprast tās principus, vērtības un darbību. Demokrātijas trūkums ES procesos arī ir norādīts kā viens no iemesliem, kāpēc jauniešu vidū pieaug eiroskepticisms.</i></p>	<p>Veicināt jauniešu vidū sajūtu, ka viņi pieder Eiropas projektam, un veidot saikni starp ES un jauniešiem, lai atgūtu uzticību un palielinātu līdzdalību.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>— Garantēt jēgpilnu jaunatnes iesaistīšanu un dialogu visos ES lēmumu pieņemšanas posmos, uzlabojot esošos līdzdalības mehānismus un izstrādājot jaunus.</li> <li>— Nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi kvalitatīvai, objektīvai un jauniešiem atbilstoši informācijai par to, kā ES strādā, kā var tās darbā iesaistīties un kādas iespējas tā sniedz.</li> <li>— Formālā un neformālā satvarā ieviest un izvērst izglītību par Eiropu un ES.</li> <li>— Garantēt taisnīgu visu dalībvalstu pārstāvību politiskās un administratīvās ES struktūrās atbilstīgi vienlīdzīgas pilsonības principam.</li> <li>— Palielināt ES jaunatnes programmu budžetu un ietekmi.</li> <li>— Veicināt jauniešu uzticēšanos ES projektam, risinot problēmas saistībā ar demokrātijas deficītu, pārredzamības trūkumu un redzamību.</li> </ul>
 <p><b>#4 INFORMĀCIJA UN KONSTRUKTĪVS DIALOGS</b></p>	<p><i>Jaunieši sastopas ar grūtībām pārbaudīt informācijas pareizumu un uzticamību. Viņiem ir jābūt atbilstīgāk sagatavotiem orientēties plašsaziņas līdzekļu pasaulē un piedalīties konstruktīvā dialogā.</i></p>	<p>Nodrošināt, ka jauniešiem ir labāka piekļuve uzticamai informācijai, atbalstīt viņu spējas kritiski izvērtēt informāciju un iesaistīties līdzdalīgā un konstruktīvā dialogā.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>— Mudināt jauniešus būt kritiskiem un atbildīgiem informācijas izmantotājiem un veidotājiem.</li> <li>— Nodrošināt, ka jaunieši ir spējīgi atpazīt atkārtoti maldinošu informāciju un ziņot par to, un pārbaudīt izmantoto ziņu avotu pareizumu.</li> <li>— Nodrošināt, ka jaunieši spēj gan tiešsaistē, gan bezsaistē atpazīt nauda runu un diskrimināciju un ziņot par to.</li> <li>— Nodrošināt, ka jaunieši gan tiešsaistē, gan bezsaistē var iesaistīties cieņpilnā, iecietīgā un nevardarbīgā dialogā.</li> <li>— Nodrošināt vieglu piekļuvi saprotamai un jauniešiem atbilstoši informācijai, kura atbilst ētikas kodeksam un kvalitātes standartiem.</li> <li>— Nodrošināt, ka vecākiem un aprūpētājiem, un visiem, kas ir iesaistīti jauniešu izglītošanā un apmācībā, piemīt plašsaziņas līdzekļu un digitālās prasmes un ka viņi jauniešiem ir uzticamas informācijas avoti.</li> </ul>
 <p><b>#9 TELPA UN LĪDZDALĪBA VISIEM</b></p>	<p><i>Lai gan jauniešu iesaistīšanās ir izšķiroši svarīga demokrātijai, tie netiek pietiekami pārstāvēti lēmumu pieņemšanas procesos, kas viņus ietekmē. Viņiem ir vajadzīga piekļuve fiziskām telpām savās kopienās, lai atbalstītu</i></p>	<p>Stiprināt jauniešu demokrātisko līdzdalību un autonomiju, kā arī visās sabiedrības jomās nodrošināt jauniešiem paredzētas telpas</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>— Nodrošināt, ka jaunieši var pienācīgi ietekmēt visas sabiedrības jomas un visus lēmumu pieņemšanas procesa posmus – no darba kārtības noteikšanas līdz īstenošanai, pārraudzībai un izvērtēšanai, ko veic ar jauniešiem piemērotiem un pieejamiem mehānismiem un struktūrām, nodrošinot, ka politikas atbilst jauniešu vajadzībām.</li> <li>— Visiem jauniešiem ar dažādu izcelsmi nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi ikdienas lēmumu pieņemšanai</li> <li>— Palielināt jauniešu līdzdalību un tādējādi arī viņu līdztiesīgu pārstāvētību vēlēšanu procesos, kā arī ievēlētajās struktūrās un citās lēmumu pieņemšanas struktūrās visos sabiedrības līmeņos.</li> <li>— Nodrošināt jauniešu vadītas fiziskas telpas un infrastruktūras, kuras sauc par jauniešu telpām un kuras ir autonomas, atvērtas un drošas, un pieejamas visiem, un tajās sniedz profesionālu atbalstu nolūkā attīstīt un nodrošināt iespējas jauniešu līdzdalībai.</li> </ul>



	<p><i>personīgo, kultūras un politisko izaugsmi.</i></p>		<ul style="list-style-type: none"> <li>— Nodrošināt, ka drošas virtuālās telpas jauniešiem un ka tās ir pieejamas katram jauniešim, sniedzot piekļuvi informācijai un pakalpojumiem, kā arī nodrošinot iespējas jauniešu līdzdalībai.</li> <li>— Kvalitatīvam darbam ar jaunatni nodrošināt ilgtspējīgu finansējumu un kopīgu atzīšanu, lai stiprinātu jaunatnes organizācijas un to lomu iekļautībā, līdzdalībā un neformālajā izglītībā.</li> <li>— Lai uzlabotu jauniešu līdzdalību, nodrošināt jauniešiem piemērotu, relevantu, visaptverošu informāciju, arī tādu, ko sagatavojuši jaunieši un ar jauniešu palīdzību.</li> </ul>
 <p><b>#11 JAUNATNES ORGANIZĀCIJAS UN EIROPAS PROGRAMMAS</b></p>	<p><i>Jaunatnes organizācijās un Eiropas jaunatnes programmās iesaistās miljoniem jauniešu; ar to tiek atbalstīts viņu aktīvais pilsoniskums un attīstītas viņu dzīvesprasmes. Tomēr jaunatnes organizācijas un Eiropas jaunatnes programmas joprojām nav pienācīgi finansētas, tās nav atzītas un tām nevar piekļūt.</i></p>	<p>Visiem jauniešiem nodrošināt vienlīdzīgu piekļuvi jaunatnes organizācijām un Eiropas jaunatnes programmām, veidojot sabiedrību kas ir balstīta uz Eiropas vērtībām un identitāti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> <li>— Nodrošināt jaunatnes organizāciju un Eiropas jaunatnes programmu redzamību un sniegt kvalitatīvu informāciju par tām visiem jauniešiem.</li> <li>— Nodrošināt jaunatnes organizācijām pietiekamus resursus no ES programmām, lai izstrādātu projektus un piekļūtu strukturālajam atbalstam nolūkā veikt savus uzdevumus un nolūkā atbalstīt to darbu.</li> <li>— Nodrošināt, ka starp jaunatnes organizācijām un Eiropas jaunatnes programmām ir labāka saikne ar izglītības sistēmām, un atzīt tos par dalībniekiem, kas veicina dzīvesprasmes un aktīvu pilsoniskumu.</li> <li>— Uzlabot piekļuvi Eiropas jaunatnes programmām, nodrošināt jauniešiem piemērotu administrācijas procesu visiem dalībniekiem un pieteikuma iesniedzējiem nodrošināt atbalstu un kvalitatīvu informāciju.</li> <li>— Sasniegt marginalizētus jauniešus un atbalstīt viņus, lai tie aktīvi piedalītos jaunatnes organizācijās, jaunatnes grupās un ES jaunatnes programmās.</li> <li>— Palielināt resursus un paplašināt jaunatnes organizācijām un jaunatnes grupām pieejamo dotāciju klāstu un iniciatīvu dažādību.</li> <li>— Nodrošināt, ka jaunieši piedalās Eiropas jaunatnes programmu pārvaldības procesos.</li> </ul>

Avots: <http://jaunatneslietas.lv/sites/default/files/2019-09/ES%20Jaunatnes%20strategija%2019-27.pdf>

### **3.2. NACIONĀLĀ LĪMEŅA POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI**

Kā redzams tabulā nr. 3.1., neviens no ES jaunatnes stratēģijas mērķiem nav tiešā veidā saistīts ar apakštēmu “Brīvā laika pavadīšanas iespējas jauniešiem”, taču tas varētu būt skaidrojams ar to, ka brīvā laika pavadīšanas iespējas (kultūra, sports, interešu izglītība u.tml.) tiek skatītas citās politikās. Ar 2. apakštēmu “Nodarbinātības un izglītības iespējas jauniešiem” saistīti trīs mērķi, ar 3. apakštēmu “Jauniešu labvēlīgas psiholoģiskās, emocionālās un fiziskās vides radīšana” saistīti četri mērķi un 4. apakštēmu “Jauniešu iniciatīvu un līdzdalības lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē veicināšana” arī četri mērķi.

Saskaņā ar Izglītības un zinātnes ministrijas uzturēto vietni jaunatneslietas.lv un šajā sadaļā apskatīto ES jaunatnes stratēģiju 2019.–2027. gadam, nav citu spēkā esošu Eiropas līmeņa plānošanas dokumentu, kas noteiktu Jaunatnes politiku periodā līdz 2027. gadam. Nākamajā sadaļā sniegts izklāsts par Latvijas (nacionālā līmeņa) politikas plānošanas dokumentu sadaļām, kas nosaka Jaunatnes politikas virzienus periodā līdz 2027. gadam.

#### **3.2.1. LATVIJAS ILGTSPĒJĪGAS ATTĪSTĪBAS STRATĒGIJA LĪDZ 2030. GADAM**

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija līdz 2030. gadam (Latvija 2030) ir valsts galvenais ilgtermiņa politikas plānošanas dokuments, kas ietver visas tautsaimniecības nozares. Šo stratēģiju ir apstiprinājusi Saeima, un tai ir likuma spēks. Saskaņā ar Attīstības plānošanas sistēmas likumu Latvija 2030 ir augstākais valsts attīstības plānošanas dokuments, kam ir pakārtoti vidējā termiņa tautsaimniecības nozaru un teritoriju attīstības politikas dokumenti.

Tabulā nr. 3.2. iekļauts Latvija 2030 prioritāšu, rīcības virzienu un indikatoru apraksts, kuras attiecas uz jaunatnes politikas nozari TDG apakštēmu griezumā. Vienlaikus jāņem vērā, ka jaunatnes politika ir saistīta teju ar visām politikas jomām, tāpēc var pieņemt, ka netiešā veidā ar to saistītas ir visas septiņas Latvija 2030 prioritātes.

TABULA nr. 3.2. LATVIJA 2030 PRIORITĀTES, KAS ATTIECAS UZ JAUNATNES POLITIKAS NOZARI

Prioritāte	Rīcības virziens	Risinājums	Prioritātes indikatori, kas attiecas uz jaunatnes politiku			
<b>2. APAKŠTĒMA "NODARBINĀTĪBAS UN IZGLĪTĪBAS IESPĒJAS JAUNIEŠIEM"</b>						
1. Kultūras telpas attīstība	Radošas sabiedrības veidošana	<b>(59) Radošums kā neatņemama izglītības programmu sastāvdaļa – [...] ģeogrāfiskā radošas sabiedrības veidošanā ir vispārējās izglītības sistēmai, lai attīstītu bērnus un jauniešus par radošām personībām, kultūras izpratējiem un regulāriem lietotājiem. [...]</b> Daudzveidīgas kultūrizglītības formas un metodes veicina cilvēku sociālās un komunikācijas prasmes, sabiedrības vienotību un paaudžu saziņu, atkarību ārstēšanu, sociālo iekļaušanu.	<b>Indikators</b>	<b>Bāzes vērtība</b>	<b>2030</b>	<b>Avots, bāzes vērtības gads</b>
			Kultūras pasākumu apmeklējumu skaits gadā (uz 100 iedzīvotājiem)	181,7	>250	KM, 2008
			Radošo industriju eksporta īpatsvars no visa valsts eksporta (%)	0,73	3	CSP, 2008
			Amatiermākslas kolektīvu dalībnieku skaits gadā (uz 100 iedzīvotājiem)	2,7	>3,5	KM, 2008
			Iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda ir latviešu valoda un iedzīvotāju, kuru dzimtā valoda nav latviešu valoda, bet kuri prot latviešu valodu, īpatsvars no visiem valsts iedzīvotājiem (%)	79	100	RAPLM, CSP, 2000
2. Ilgtermiņa ieguldījumi cilvēkkapitālā	Novecošanās un mājtsaimniecību struktūras izmaiņu ietveršana sabiedrisko un sociālo pakalpojumu politikā	<b>(86) Darba tirgus elastības un nodarbinātības drošības jeb elastdrošības veicināšana. [...]</b> elastīgas nodarbinātības sistēmas ieviešanai uzņēmumos un organizācijās ir būtiska loma radošās ekonomikas, darba un ģimenes dzīves saskaņošanas kontekstā, cilvēku ar funkcionāliem traucējumiem, studējošo jauniešu, gados vecāku cilvēku un cita potenciālā cilvēkresursa iesaistīšanai darba tirgū, sekmējot pāreju starp dažādām nodarbinātības situācijām un sniedzot atbalstu darba mainīšanas laikā.	Nabadzības riska indekss (pēc sociālajiem transferiem)	26	<16	Eurostat, 2008
			Mirušo skaits no ārējiem nāves cēloņiem gadā (uz 100 000 iedzīvotāju)	107,9	<48	Eurostat, 2008
			Vecuma demogrāfiskā atkarība (% iedzīvotāji virs darbaspējas vecuma attiecībā pret iedzīvotājiem darbaspējas vecumā 15-64)	24,9	<30	Eurostat, 2008
3. Paradigmas maiņa izglītībā	Kontekstuāla izglītība un skolotāja profesijas maiņa	<b>(144) Kontekstuāla izglītība un skolotāja profesijas maiņa. [...]</b> <u>Lai skolotāja profesiju izvēlētos spējīgākie un talantīgākie jaunieši, jāceļ profesijas prestižs un jāpilnveido motivācijas sistēma. [...]</u>	Pirms laika skolu pametušo īpatsvars	15,5%	10%	2008, Eurostat
			Ārvalstu studentu īpatsvars augstskolās (% mācību gada sākumā)	1,24	>10	CSP, 2008/09

Prioritāte	Rīcības virziens	Risinājums	Prioritātes indikatori, kas attiecas uz jaunatnes politiku			
		<p><b>(160) Uzņēmējdarbības programmu integrācija.</b> Profesionālās un vispārējās izglītības iestāžu programmām ir ne tikai jā sagatavo jaunieši kā darba ņēmēji, bet arī jāorientē viņi uz uzņēmēja karjeras veidošanas iespējām. Vienlaikus ar tādām nepieciešamām īpašībām kā iniciatīva, radošums un uzņēmējspēja skolu beidzējiem vajadzētu iegūt praktiskas zināšanas par uzņēmējdarbības uzsākšanu un vadību.</p>	Augstāko izglītību ieguvušo īpatsvars vecuma grupā no 30 līdz 34 gadiem (%)	27	>40	Eurostat, 2008
<b>3. APAKŠTĒMA “JAUNIEŠU LABVĒLĪGAS PSIHOLOĢISKĀS, EMOCIONĀLĀS UN FIZISKĀS VIDES RADĪŠANA”</b>						
3.Paradigmas maiņa izglītībā	Skola kā sociālā tīklojuma centrs	<p><b>(157) Pieejami sociālo pakalpojumu un atbalsta tīkli.</b> Jāveicina plašāka sociālo pakalpojumu, sociālās palīdzības un citu atbalsta pasākumu pieejamība dažādām sabiedrības grupām, īpaši gados vecākiem cilvēkiem, bērniem un bērnu vecākiem. [...] Pašvaldību sociālie dienesti jau šobrīd lielā mērā darbojas kā sociālā tīklojuma centri, piemēram, jauniešu dienas centros un vecu cilvēku aprūpē. Skandināvijā sociālā tīklojuma centru funkcijas pilda arī skolas, baznīcas un bibliotēkas.</p>	Pirms laika skolu pametušo īpatsvars	15,5%	10%	2008, Eurostat
			Ārvalstu studentu īpatsvars augstskolās (% mācību gada sākumā)	1,24	>10	CSP, 2008/09
			Augstāko izglītību ieguvušo īpatsvars vecuma grupā no 30 līdz 34 gadiem (%)	27	>40	Eurostat, 2008

Avots: Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija 2030. gadam

### **3.2.2. NACIONĀLAIS ATTĪSTĪBAS PLĀNS 2021.–2027. GADAM**

Latvijas Nacionālais attīstības plāns ir galvenais Latvijas vidēja termiņa plānošanas dokuments, ko apstiprina Saeima, un kas ir pamats attiecīgā plānošanas perioda Eiropas strukturālo un investīciju fondu programmēšanai. Šobrīd izstrādes stadijā ir Latvijas Nacionālais attīstības plāns 2021.-2027. gadam (NAP2027). NAP 2027 stratēģisko mērķu daļas sabiedriskā apspriešana tika pabeigta 2019. gada 25. novembrī un par NAP2027 izstrādi atbild Pārresoru koordinācijas centrs (PKC).

20. decembrī sagatavota NAP2027 gala redakcija un uz šī dokumenta izstrādes brīža notiek NAP2027 izskatīšana Nacionālajā attīstības padomē un Nacionālā trīspusējās sadarbības padomē. NAP2027 iesniegšana Saeimai ir plānota 2020. gada janvārī. Būtiska NAP2027 izstrādes sastāvdaļa ir investīciju priekšlikumu izvērtēšana, kas attiecīgi noteiks NAP2027 iekļaujamās aktivitātes.

NAP2027 vīzija par Latvijas nākotni 2027. gadā: fundamentālas pārmaiņas un izaugsme četros virzienos – vienlīdzīgas tiesības, dzīves kvalitāte, zināšanu sabiedrība un atbildīga Latvija.

NAP 2027 stratēģiskie mērķi: vienlīdzīgas iespējas, produktivitāte un ienākumi, sociālā uzticēšanās, reģionālā attīstība.

Kopumā jaunatnes politikas nozarei ir saistoši 15 NAP2027 uzdevumi, par kuriem zemāk pievienotajā tabulā ir dots izvērstāks skaidrojums apakštēmu griezumā.

TABULA NR. 3.3. NAP2027 PRIORITĀTES, RĪCĪBAS VIRZIENI UN INDIKATORI, KAS ATTIECAS UZ JAUNATNES POLITIKAS NOZARI

Prioritāte	Prioritātes mērķis	Rīcības virziens	Rīcības virziena mērķis	Rīcības virziena uzdevumi	Rīcības virziena indikatori					
<b>2.APAKŠTĒMA “NODARBINĀTĪBAS UN IZGLĪTĪBAS IESPĒJAS JAUNIEŠIEM”</b>										
Zināšanas un prasmes personības un valsts izaugsmei	Zinoša, iekļaujoša un radoša sabiedrība efektīvā, inovatīvā un ražīgā tautsaimniecībā	Kvalitatīva, pieejama, iekļaujoša izglītība	[145] Izglītības kvalitāte uzņēmējdarbībā un dzīvē izmantojamu zināšanu un prasmju ieguvei ikvienam valsts iedzīvotājam	[179] <i>Preventīvi un intervences pasākumi izglītības pārtraukšanas riska samazināšanai un pasākumi sociālai integrācijai (skolas, atbalsta personāla, vecāku un institūciju savstarpējā sadarbība; sociālo dzīves prasmju attīstība; atbalsta personāla piesaiste; individualizēts mācību atbalsts; agrīnā izglītības vajadzību diagnostika; nelabvēlīgā situācijā nonākušu jauniešu atbalsts)</i>	<b>Indikators</b>	<b>Bāzes gads</b>	<b>Bāzes gada vērtība</b>	<b>2024</b>	<b>2027</b>	<b>Avots</b>
				18–24 gadus veci iedzīvotāji, kuriem nav vidējās izglītības un kuri neturpina mācības	-	-	-	-	-	
				[180] <i>Individuālo un institucionālo atbalsta pasākumu veidošana un nodrošināšana sociāli ekonomiskiem riskiem un pāridarīšanai pakļautiem bērniem un jauniešiem ( jaunajiem vecākiem, studējošajiem no trūcīgām un sociāli mazāk aizsargātām ģimenēm, reemigrantu un migrantu bērniem), sniedzot materiālo (stipendiju fondi, transporta, ēdināšanas, dienesta viesnīcas izdevumu segšana) un cita veida (valodas apguve, psiholoģiskā palīdzība u.c.) atbalstu</i>	Izglītojamie ar zemiem sasniegumiem zinātnē no OECD PISA sociāli ekonomiskā un kultūras statusa indeksa (ESCS) apakšējās ceturtdaļas izglītojamiem, %	2015	25	19	14	OECD

				<p>[181] <i>Vides pielāgošana izglītības iestādēs, speciālo mācību līdzekļu attīstība un nodrošināšana un citi atbalsta pasākumi bērniem un jauniešiem ar invaliditāti un speciālām vajadzībām</i></p>	<p>Bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām īpatsvars, kas mācās vispārizglītojošajās mācību iestādēs un programmās, no kopējā šādu bērnu un jauniešu skaita</p>	2020	-	-	-	IZM
				<p>[182] <i>Sociālās atstumtības riskam pakļauto bērnu un jauniešu (sociāli ekonomiskie riski, speciālās vajadzības, nelabvēlīgā situācijā nonākuši jaunieši, u.c. PMP riski) iesaistīšana ārpus formālās izglītības (t.sk. interešu izglītības) pasākumos (t.sk. skolas vidē – kā vispārējā, tā profesionālajā izglītībā)</i></p>	<p>18–24 gadus veci iedzīvotāji, kuriem nav vidējās izglītības un kuri neturpina mācības, %</p>	2018	8,3	6,7	5	Eurostat, CSP
				<p>[183] <i>Preventīvi un pastāvīgi pasākumi visu veidu vardarbības mazināšanai izglītības iestādēs un atbalsta pasākumi bērniem un jauniešiem, pedagogiem, skolas personālam un ģimenēm</i></p>	<p>No vardarbības vairākas reizes mēnesī cietušie 15 gadu vecuma bērni, %</p>	2018	11	8	5	OECD
Uzņēmumu konkurētspēja un materiālā labklājība	Inovācijas rezultātā gūts produktivitātes kāpums kā pamats Latvijas uzņēmumu izaugsmei globālajā tirgū	Darbs un ienākumi	Iespējas Latvijas iedzīvotājiem ar aktīvu līdzdalību iekļaujošā darba tirgū strādāt atbilstoši savām spējām mūsdienīgās augstas kvalitātes darba vietās un	<p>[221] <i>Aktīvās darba tirgus politikas attīstīšana (bez darba esošo, bezdarba riskam pakļauto un ekonomiski neaktīvo iedzīvotāju aktivizācija, reģionālās mobilitātes atbalsta programmas) un nelabvēlīgākā</i></p>	<p>Nodarbinātības līmenis vecuma grupā 20–64 gadi, %</p>	2018	76,8	78	79,5	Eurostat
					<p>Nodarbinātības līmenis vecuma grupā 65–74 gadi, %</p>	2018	18,5	24	26	Eurostat, CSP

un materiālās labklājības pieaugums	adekvāti iesaistīties sociālās aizsardzības sistēmā. Ar darba vides kvalitātē balstītu darba dzīves ilguma pieaugumu celt ienākumus indivīda līmenī un tautsaimniecībā kopumā. Ar ienākumu pieaugumu un finanšu pratības celšanu motivēt iedzīvotājus zinoši pārvaldīt savus finanšu aktīvus (t.sk. samazinot parādu slogu un attīstot produktīvu uzkrāšanu). Veicot iepriekš minēto, sekmēt katra Latvijas iedzīvotāja labklājību	situācijā esošo darba tirgus dalībnieku (t.sk. jauniešu, pirmspensijas vecumā esošo un personu ar invaliditāti) atbalstīšana, ņemot vērā indivīda un reģionu specifiskās vajadzības	Ilgstošā bezdarba līmenis vecuma grupā 15–74 gadi, %	2018	3,1	2,0	1,4	Eurostat, CSP
			Nodarbināto vecuma grupā 25–64, kuri piedalījās izglītības procesā apmaksāto darba stundu laikā, īpatsvars no nodarbinātajiem vecuma grupā 25-64, kuri piedalījās izglītības procesā, %	2018	42,8	49	55	CSP
			Sociāli apdrošināto personu īpatsvars, kuru valsts sociālās apdrošināšanas obligāto iemaksu objekts ir zem minimālās algas, %	2018	31,3	27	24	VSAA
			Iesaistīšanās sabiedriskajās organizācijās, % respondenti, kuri atbild "nekur"	2019	71,5	70	68	SKDS
			Iesaistīto jauniešu īpatsvars jaunatnes NVO (vecumā no 13 līdz 25 g.)	-	-	-	-	-



					iedzīvotāju pilsoniskā uzticēšanās - nevalstiskajām organizācijām/arod biedrībām (pilnībā uzticas vai drīzāk uzticas), %	2018	37,6/37,1	39,3/ 43,3	42,2 /45,8	SKDS
					iedzīvotāju pilsoniskās līdzdalības indekss	-	-	-	-	-

TABULAS NR. 3.3. TURPINĀJUMS

Prioritāte	Prioritātes mērķis	Rīcības virziens	Rīcības virziena mērķis	Rīcības virziena uzdevumi	Rīcības virziena indikatori					
<b>3.APAKŠTĒMA “JAUNIEŠU LABVĒLĪGAS PSIHOLOĢISKĀS, EMOCIONĀLĀS UN FIZISKĀS VIDES RADĪŠANA”</b>										
Stipras ģimenes, veseli un aktīvi cilvēki	[50] Veseli un aktīvi cilvēki Latvijā kopā veido iekļaujošu sabiedrību, kurā dzimst vairāk bērnu, ir vairāk laimīgu ģimeņu, atbildīgu un par nākotni drošu bērnu vecāku	Psiholoģiskā un emocionālā labklājība	[73] Psiholoģiskās un emocionālās labklājības veicināšana cilvēku atbalstam krīzes situācijās, individuālā potenciāla attīstībai un deviantas uzvedības veidošanās risku mazināšanai, nostiprinot veselību kā vērtību	[85] <i>Atbalsts vecāku prasmju pilnveidošanai, uzlabojot bērnu un jauniešu psiholoģisko un emocionālo labklājību un mazinot psihiskās veselības un traucējumu veidošanās riskus nākotnē</i>	Indikators	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	2024	2027	Avots
					Mirstība no pašnāvībām bērnu un jauniešu vidū	-	-	-	-	-
					Psihisko traucējumu izplatība nepilngadīgo vidū	-	-	-	-	-
					Vecāku aizgādības tiesību pārtraukšana	-	-	-	-	-
				[87] <i>Vardarbības profilakse, t.sk. mazinot mobingu jauniešu vidū un savlaicīga intervence dažādās krīzes situācijās, stiprinot cilvēku psiholoģisko un</i>	Nepilngadīgo īpatsvars, kuri cietuši no vardarbības (sadalījumā pa dzimumiem)	-	-	-	-	-

			<i>emocionālo noturību un spēju rast labvēlīgu risinājumu</i>	Pilngadīgo personu ģipatsvars, kas cietušanas no vardarbības (sadalījumā pa dzimumiem)	-	-	-	-	-
				Skolēni, kuri cietuši no skolasbiedru ģirgāšanās, %	2018	22,3	21 -22	21 -20	SPKC
			<i>[88] Uzlabojot psiholoģisko un emocionālo veselību, seksuālās un reprodktīvās veselības stiprināšana sabiedrībā un infekciju slimību izplatības risku mazināšana</i>	STS izplatība jauniešu vidū	-	-	-	-	-
				Abortu ģipatsvars	-	-	-	-	-
				Nepilngadīgo grūtnieču skaits	-	-	-	-	-
			<i>[89] Vienlīdzīgu iespēju radīšana bērniem un jauniešiem ar speciālām vajadzībām, stiprinot iekļaujošu izglītību, attīstot asistentu pieejamību izglītības iestādēs, kā arī sociālo un veselības aprūpes pakalpojumu sniedzēju iesaisti un sadarbības koordināciju, nodrošinot kvalitatīvu esošo un jaunu, inovatīvu sociālo pakalpojumu attīstību un pieejamību reģionos, tādējādi uzlabojot bērnu dzīves kvalitāti un pāreju uz pieaugušo dzīvi</i>	Bērnu un jauniešu ar speciālām vajadzībām ģipatsvars, kas turpina izglītību pēc obligātās izglītības iegūšanas	2019	-	+5	+10	IZM
	Stipras ģimenes paaudzēs	[90] ģimenes kā vērtības stiprināšana sabiedrībā, pilnveidojot atbalsta sistēmu ģimēnēm un pamatvajadzību	[102] ģimenes kā vērtības stiprināšana sabiedrībā, t.sk. palielinot sociālo aizsardzību vecākiem, attīstot ģimenei draudzīgu vidi, godinot kuplās ģimenes, stiprinot tēva lomu ģimēnē, pilnveidojot jauniešu	Summārais dzimstības koeficients	2018	1,6	1,72 -1,69	1,77 -1,72	CSP
				Bērnu ģipatsvars, kuri dzīvo kopā ar abiem vecākiem, %	2017	69,5	76 -73	80 -76	CSP

		<p>kvalitatīvu nodrošinājumu</p> <p>[91] Vienlīdzīgas iespējas bērniem neatkarīgi no ģimenes sociālā stāvokļa</p>	<p><i>izglītošanu un veicinot sabiedrības informētību par vecāku prasmju, attiecību prātības, ģimenes un laulības tematiku un paaudžu solidaritātes lomu tautas ilgtspējīgā izaugsmē, kā arī nodrošinot pierādījumos balstītas ģimenes politikas izstrādi un īstenošanu</i></p>							
	Sociālā iekļaušana	<p>[106] Sociālais atbalsts ir individualizēts, uz cilvēku orientēts, un tas tiek piedāvāts katram, kam tas ir vai varētu būt visvairāk vajadzīgs.</p>	<p>[120] Ģimeniskas vides veidošana ārpusģimenes aprūpē esošiem bērniem, ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu tiesību aizstāvības un interešu pārstāvniecības, sniegtā atbalsta un pakalpojumu uzlabošana, kā arī atbalsta pakalpojumu pilnveide jauniešiem pēc ārpusģimenes aprūpes, veicinot sociālo iekļaušanu</p>	<p>Aizbildnībā un audžuģimenēs (ģimeniskā vidē) dzīvojošu bērnu īpatsvars no visu ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu skaita, %</p>	2018	87,7	89,0–87,7	89,0–87,7	LM	
			<p>[122] Darba ar jaunatni nozīmes un veidu paplašināšana un stiprināšana, lai veicinātu efektīvu pāreju no bērna uz pieaugušā statusu</p>	<p>Ārpusģimenes aprūpē esošo bērnu īpatsvars pret visu nepilngadīgo bērnu skaitu valstī</p>	-	-	-	-	-	
				<p>Jauniešu iesaiste nevalstisko organizāciju darbībā</p>	-	-	-	-	-	
				<p>15–24 gadus vecu personu īpatsvars, kuras nav iesaistītas izglītībā vai darba tirgū (NEET)</p>	-	-	-	-	-	

Prioritāte	Prioritātes mērķis	Rīcības virziens	Rīcības virziena mērķis	Rīcības virziena uzdevumi	Rīcības virziena indikatori					
<b>4. APAKŠTĒMA JAUNIEŠU INICIATĪVU UN LĪDZDALĪBAS LĒMUMU PIEŅEMŠANĀ UN SABIEDRISKAJĀ DZĪVĒ VEICINĀŠANA</b>										
Vienota, droša un atvērta sabiedrība	Pieaug iedzīvotāju īpatsvars, kas izjūt piederību un uzticas Latvijas sabiedrībai un tiesiskai valstij. Tāpēc cilvēki sniedz ieguldījumu savā, savu līdzcilvēku un valsts drošībā, labklājībā un attīstībā, mazinās negodīga rīcība. Cilvēki apzinās Latvijas un ikviena iedzīvotāja lomu globālajos procesos un ir atvērti sadarbībai kopēju izaicinājumu risināšanā.	Saliedētība	Pieaug piederības sajūta Latvijas sabiedrībai, latviskai un eiropeiskai kultūrtelpai. Saziņa un sadarbība starp dažādām iedzīvotāju grupām manāmi palielinājusies, mazinot spriedzi un nepamatotus aizspriedumus. Cilvēki gādā viens par otru, aktīvi veido un piedalās sabiedriskajās aktivitātēs, kā arī saredz sabiedrības daudzveidību kā vērtīgu resursu un spēju savstarpēji saprasties un cienīt vienu otru.	<i>[407] Sabiedrības pašorganizēšanās, sadarbības un līdzdarbības prasmju un iespēju paplašināšana, jo īpaši attīstot jauniešu pilsonisko izaugsmi, iedzīvotāju līdzdarbību nevalstiskajās organizācijās, arodbiedrībās un brīvprātīgajā darbā, valsts NVO fondu</i>	Indikators	Bāzes gads	Bāzes gada vērtība	2024	2027	Avots
					Iedzīvotāju savstarpējais atbalsts, skala 0 – 10	2015	4,77	4,9	5,5	ESS
					Iesaistīšanās sabiedriskajās organizācijās, respondenti, kuri atbild "nekur"	2019	71,5	70	68	SKDS
					Iesaistīto jauniešu īpatsvars jaunatnes NVO (vecumā no 13 līdz 25 g.)	-	-	-	-	-
					Iedzīvotāju pilsoniskā uzticēšanās – nevalstiskajām organizācijām/arodbiedrībām (pilnībā uzticas vai drīzāk uzticas), %	2018	37,6/37,1	39,3/ 43,3	42,2/ 45,8	SKDS
Iedzīvotāju pilsoniskās līdzdalības indekss	-	-	-	-	-					

Avots: NAP2027 gala redakcija, pieejama <https://www.pkc.gov.lv/lv/aktualit%C4%81tes/parresoru-koordinācijas-centrs-sagatavojis-nacionala-attistibas-plana-2021-2027-gadam>

TABULAS NR. 3.3. TURPINĀJUMS

Prioritāte	Prioritātes mērķis	Rīcības virziens	Rīcības virziena mērķis	Rīcības virziena uzdevumi	Rīcības virziena indikatori	Bāzes gads	Institūcija	Bāzes gada vērtība	2024	2027	Avots
Vienota, droša un atvērta sabiedrība	Pieaug iedzīvotāju īpatsvars, kas izjūt piederību un uzticas Latvijas sabiedrībai un tiesiskai valstij. Tāpēc cilvēki sniedz ieguldījumu savā, savu līdzpilvēku un valsts drošībā, labklājībā un attīstībā, mazinās negodīga rīcība. Cilvēki apzinās Latvijas un ikviena iedzīvotāja lomu globālajos procesos un ir atvērti sadarbībai kopēju izaicinājumu risināšanā.	Tiesiskums un pārvaldība	Iedzīvotāji mijiedarbībā ar publiskām institūcijām veido labāku sabiedrību un pārvaldību, īsteno savas tiesiskās intereses. Publiskā pārvaldība visos varas atzaros kļuvusi profesionālāka – tā ir atvērtāka, mūsdienīgāka un labāk un ātrāk sasniedz rezultātus. Ikviens jūt, ka valsts strādā iedzīvotāju labā, tā vairojot apmierinātību ar pakalpojumiem un uzticēšanos valsts pārvaldei un tiesībsardzības sistēmai. Pakalpojumi ir personificēti, un politika līdzsvaro sabiedrības intereses. To nodrošina digitalizācijas laikmeta sniegtās iespējas un starpnozaru koordinēta rīcība.	[430] <i>Bērnu tiesību aizsardzības sistēmas pilnveidošana un iesaistīto institūciju sadarbības nodrošināšana, izvērtējot valsts un pašvaldību institūciju funkcijas, tostarp bāriņtiesu, un reformējot likumpārskatīšanas sistēmu</i>	Uzticēšanās tiesībsardzības sistēmai, %	2018	Tiesas	43,5	45,5	46,9	SKDS
							Prokuratūra	43,9	45,8	47,1	
							Policija	60,2	62,0	64,0	

Avots: NAP2027 gala redakcija, pieejama <https://www.pkc.gov.lv/lv/aktualit%C4%81tes/parresoru-koordinācijas-centrs-sagatavojis-nacionala-attistibas-plana-2021-2027-gadam>

Liepājas pilsētas pašvaldība 2019. gada novembrī PKC sniedza viedokli par NAP2027 1. redakciju kopumā un arī priekšlikumus atsevišķu uzdevumu redakciju izteikšanai.

NAP2027 1. redakcijā prioritātes “Vienota, droša un atvērta sabiedrība” rīcības virziena “Saliedētība” uzdevums nr. 407 tika izteikts redakcijā, kas neiekļāva atbalstu brīvprātīgajam darbam, kas saistīta arī ar jaunatnes līdzdalību sabiedriskajā dzīvē un nodarbinātības veicināšanu. Liepājas pašvaldības ieskatā, papildus rīcības virziena uzdevumā nr. 407 uzskaitītajiem, arī brīvprātīgais darbs veicina sabiedrības pašorganizēšanās, līdzdarbības prasmju, iespēju paplašināšanos, tāpēc lūdzām iekļaut to uzdevumā. NAP2027 gala redakcijā priekšlikums ir ņemts vērā.

### 3.2.3. REĢIONĀLĀS POLITIKAS PAMATNOSTĀDNES 2021.-2027. GADAM

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrija (VARAM) ir izstrādājusi Reģionālās attīstības pamatnostādņu projektu 2021.-2027. gadam (RPP2027). Šī politikas plānošanas dokumenta mērķis ir veicināt visas Latvijas teritorijas izaugsmi. RPP2027 ir vidēja termiņa politikas plānošanas dokuments, kas nosaka Latvijas reģionālo politiku septiņiem gadiem.

Reģionālās politikas galvenais mērķis ir reģionu potenciāla attīstība un ekonomisko atšķirību mazināšana, stiprinot to iekšējo un ārējo konkurētspēju, kā arī nodrošinot teritoriju specifikai atbilstošus risinājumus apdzīvojuma un dzīves vides attīstībai. Būtiskākie jaunās reģionālās politikas principi ir teritoriālā pieeja atbalsta sniegšanā, tematiskā koncentrācija un viedu risinājumu principa piemērošana attīstības plānošanā un projektu īstenošanā.

Atbalstu paredzēts sniegt visiem plānošanas reģioniem un pašvaldībām, priekšroku un lielāku atbalstu sniedzot reģioniem ar zemākiem attīstības rādītājiem, tādējādi mazinot atšķirības starp reģioniem. Atbalsts paredzēts attīstības centriem (Liepāja ir attīstības centrs, turklāt uzsvars tiek likts uz attīstības centru un apkārtējo teritoriju sadarbību), lauku teritorijām, Rīgas metropoles areālam, Baltijas jūras piekrastei un Austrumu pierobežai, kas, atbilstoši Stratēģijai 2030, ir definētas kā reģionālās attīstības mērķa teritorijas.

RPP2027 tematiskā koncentrācija ietver divus apakšmērķus:

- **“Uzņēmējdarbības vides uzlabošana reģionos”**
- **“Pakalpojumu efektivitātes uzlabošana reģionos”**

Lai arī tiešā veidā ar jaunatnes politikas nozari nav saistīts neviens no RPP2027 rīcības virzieniem, plānotie ieguldījumu virzieni varētu būt saistīti ar B.2.6. uzdevumu “Ilgtspējīga publiskās ārtelpas attīstība”, kura plānotie ieguldījumi ir publiskās ārtelpas un pilsētvides labiekārtojums, dabas un kultūras mantojums (tostarp fizisko aktivitāšu un brīvā laika pavadīšanas vietām), ilgtspējīga un “zaļa” mobilitāte (veloinfrastruktūra) u.c.

Netiešā veidā ieguldījumi jaunatnes politikas nozarei varētu tikt īstenoti arī caur B.1.1. uzdevumu “Pašvaldību ēku energoefektivitātes uzlabošana pakalpojumu sniegšanai (ES fondi, valsts budžets)”, piemēram, īstenojot energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumus dažādu pasākumu norises vietās – bērnu un jauniešu centros, interešu izglītības vietās, izglītības iestādēs, sporta un kultūras būvēs u.tml.

### **3.2.4. ADMINISTRATĪVI TERITORIĀLĀS REFORMAS PROJEKTS**

VARAM ir izstrādājusi Latvijas administratīvi teritoriālās reformas projektu. Atbilstoši šim projektam sākotnēji bija paredzēts izveidot Liepājas novadu, kurā ietilpst Liepājas pilsēta (republikas pilsēta), un Aizputes, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas un Vaiņodes novadi.

Saeima plāno pieņemt grozījumus Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā ar jauno pašvaldību iedalījumu līdz 2020. gada vidum, lai nākamās pašvaldību vēlēšanas (2021. gada jūnijā) notiktu jauno pašvaldību teritorijās.

Saeimā 1. lasījumā (07.11.2019.) pieņemtie grozījumi Administratīvo teritoriju un apdzīvoto vietu likumā paredz Liepājas saglabāšanu kā atsevišķu republikas pilsētu, izveidojot Lejaskurzemes novadu ar Aizputes, Durbes, Grobiņas, Nīcas, Pāvilostas, Priekules, Rucavas un Vaiņodes novadiem. Līdz ar to, VARAM piedāvājums par apvienota Liepājas novada izveidi turpmāk tekstā nav apskatīts.

### **3.2.5. REĢIONĀLĀ LĪMEŅA POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI**

Atbilstoši Teritorijas attīstības plānošanas likumam par plānošanas reģionu politikas plānošanas dokumentu izstrādi ir atbildīgi plānošanas reģioni.

Kurzemes plānošanas reģions ir izstrādājis ir Kurzemes plānošanas reģiona Ilgtspējīgas attīstības stratēģiju 2015.-2030. gadam un Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmu 2015.-2020. gadam.

Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības padomes 17.12.2019. rakstiskajā procedūrā nr. 03/19 pieņemts lēmums "Par Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmas 2021.-2027.gadam izstrādes uzsākšanu un darba uzdevuma apstiprināšanu". Saskaņā ar pielikumā pievienoto darba uzdevumu un izstrādes procesa izpildes termiņiem, Kurzemes plānošanas reģiona Attīstības programmu 2021.-2027. gadam (KPR2027) paredzēts apstiprināt līdz 2021. gada martam.

Uz nozares profila izstrādes brīdi Attīstības pārvaldes rīcībā nav informācijas par KPR2027 plānotajiem uzstādījumiem, taču Liepājas pilsētas attīstības programmas 2021.-2027. gadam izstrādes ietvaros nepieciešams sekot līdz KPR2027 izstrādei un prioritātēm un rīcības virzieniem attiecībā uz jaunatnes jomu.

### **3.3. LIEPĀJAS PAŠVALDĪBAS POLITIKAS PLĀNOŠANAS DOKUMENTI**

Galvenie spēkā esošie Liepājas pašvaldības politikas plānošanas dokumenti ir Liepājas IAS2030 un Liepājas AP2020. Politikas plānošanas dokumenti attiecībā uz jaunatnes nozari Liepājas pašvaldībā līdz šim brīdim nav izstrādāti.

Lai pilnveidotu jaunatnes jomu Liepājas pašvaldībā, 2019. gada rudenī ar Eiropas Komisijas "Erasmus+": "Jaunatne darbībā" atbalstu norisinājās projekts "Kafija ar politiķiem Liepājā". Projekts "Kafija ar politiķiem Liepājā" deva iespēju sanākt kopā gan jauniešiem, gan lēmumu pieņēmējiem, gan jaunatnes jomā iesaistītajiem speciālistiem, izteikt viedokli un tikt uzklautiem, tādējādi aktualizējot dažādus izaicinājumus, ar kuriem varam saskarties jaunatnes jomā, vecinot jauniešu pilsonisko līdzdalību un sadarbību. Darba gaitā iegūtais viedoklis tiks izmantots arī turpmākajā darbā, pilnveidojot jaunatnes jomu Liepājas pašvaldībā. Darba rezultātā ir sagatavots informatīvs materiāls "Kafija ar politiķiem Liepājā - diskusiju rezultātu apkopojums", kurā apkopoti jauniešu un lēmumu pieņēmēju diskusijas rezultāti par 9 ar jaunatnes politiku

saistītām tematiskajām jomām. Zemāk sniegts izklāsts par galvenajiem izaicinājumiem un būtiskākajiem risinājumiem, kontekstā ar TDG apakštēmām:

## 1.apakštēma “Brīvā laika pavadīšanas iespējas jauniešiem”

- Tematiskā joma projektā “Kafija ar politiķiem”: “Neformālā un mūžizglītība”.
  - **Galvenais izaicinājums: Atbalsta sistēmas trūkums neformālās izglītības attīstībai.**
    - Būtiskākie risinājumi: (1) Izglītot pedagogus par neformālās izglītības pamatprincipiem un iespējām tos izmantot izglītības procesā, (2) pilnveidot jauniešu informācijas sistēmu atbilstošu jauniešu paradumiem un interesēm, (3) vienotas valsts programmas izstrāde neformālajai izglītībai.

## 2.apakštēma “Nodarbinātības un izglītības iespējas jauniešiem”

- Tematiskā joma projektā “Kafija ar politiķiem”: “Skolas vide un izglītības kvalitāte”
  - **Galvenais izaicinājums: emocionālā vide**
    - Būtiskākie risinājumi: (1) Sarunas. Emocionālā vide. Sekmēt savstarpējo komunikāciju dažādās vietās, līmeņos un starp dažādiem cilvēkiem. Īstenot mācību stundas vai interešu izglītības pulciņu par saskarsmi. (2) Tuvo cilvēku atbalsts un savstarpējā iecietība. Sekmēt sadarbību starp vecākiem, pedagogiem un jauniešiem. Sekmēt toleranci – skolas ekskursijām jābūt brīvprātīgām, jo ne visiem ir iespējas tajās doties. (3) Stress. Nenosodīt par skolas kavējumiem. Vienlaicīgi strādāt pie mācību stundu saraksta pilnveidošanas – sabalansēšanas un mācīt jauniešiem par atbildību.
- Tematiskā joma projektā “Kafija ar politiķiem”: “Nodarbinātība un uzņēmējdarbība”
  - **Galvenais izaicinājums: Brīvprātīgā darba zemā loma darba tirgū.**
    - Būtiskākie risinājumi: (1) Izglītošana. Nodrošināt regulāras apmācības iestāžu un organizāciju pārstāvjiem par brīvprātīgā darba īstenošanu, prasībām un tā nozīmi pilsoniskas sabiedrības veidošanā. (2) Meklēt jaunus risinājumus brīvprātīgā darba popularizēšanā. Jauniešu mājā nodrošināt atbalsta instrumentus brīvprātīgā darba veicējiem.

## 3.apakštēma “Jauniešu labvēlīgas psiholoģiskās, emocionālās un fiziskās vides radīšana”

- Tematiskā joma projektā “Kafija ar politiķiem”: “Iekļaujoša, nodrošināta un vienlīdzīga sabiedrība”.
  - **Galvenais izaicinājums: Fiziskā un emocionālā vardarbība**
    - Būtiskākie risinājumi: (1) Uzticības personu tīkla izveide – proaktīva rīcība vardarbības novēršanā izglītības iestādēs. Vienlīdzības faktora ieviešana. (2) attīstīt pārdomātus veidus kā reaģēt uz vardarbību skolas vidē. Īstenot pretvardarbības vēstnešu programmu, kur jaunieši ar vardarbības pieredzi stāsta par piedzīvoto un iespējām cīnīties par savām tiesībām. (3) jauniešu izglītošana par dažādību un iecietību – dzīvās bibliotēkas formātā.



- Tematiskā joma projektā “Kafija ar politiķiem”: “Veselība un veselīgs dzīves veids”
  - **Galvenais izaicinājums: Garīgā (emocionālā) veselība**
    - Būtiskākie risinājumi: (1) Sporta stundas kā veselības veicināšanas aktivitāte, nevis normatīvu izpilde. (2) Nodrošināt neformālās izglītības programmas par emocionālo veselību jauniešiem un stresa menedžmentu. Informatīvi semināri par laika plānošanu, izmantojot neformālās izglītības pamatprincipus. (3) Mācību procesu īstenot citā vidē – “zaļās klases”
- Tematiskā joma projektā “Kafija ar politiķiem”: “Demogrāfiskie izaicinājumi”
  - **Galvenais izaicinājums: Dzīvojamo vietu trūkums jaunajām ģimenēm.**
    - Būtiskākie risinājumi: (1) Veco ēku pielāgošana jauno ģimeņu vajadzībām. (2) Pašvaldības īres dzīvokļu celtniecība. (3) Skolēnu izglītošana par nekustamā īpašuma iegādes jautājumiem.

#### 4.apakštēma “Jauniešu iniciatīvu un līdzdalības lēmumu pieņemšanā un sabiedriskajā dzīvē veicināšana”

- Tematiskā joma projektā “Kafija ar politiķiem”: “Jaunatnes politika un darbs ar jaunatni”
  - **Galvenais izaicinājums: Jauniešu un lēmumu pieņēmēju dialogs. Jauniešu iniciatīvu atbalstīšana.**
    - Būtiskākie risinājumi: (1) Popularizēt Liepāju, kā iespēju vietu jauniešiem, izstrādājot info paku. (2) Nodrošināt jauno līderu – mentoru sagatavošanu. (3) Pilnveidot darba ar jaunatni institucionālo sistēmu
- Tematiskā joma projektā “Kafija ar politiķiem”: “Jauniešiem piemērota dzīves vide”
  - **Galvenais izaicinājums: Informācijas trūkums par pašvaldības darbu un lēmumu pieņemšanas procesu.**
    - Būtiskākie risinājumi: (1) Pilnveidot pašvaldības komunikācijas kanālus ar jauniešiem – sociālie tīkli, video tiešraides, komunikācijas divos virzienos. (2) Ceļa kartes izstrāde par lēmumu pieņemšanas procesu pašvaldībā – kā no idejas nonākt līdz reālam lēmumam. (3) Lēmumu pieņēmēji ēno jauniešus. (4) Brīvprātīgā darba iespējas pašvaldībā.
- Tematiskā joma projektā “Kafija ar politiķiem”: “Sabiedriskā un pilsoniskā aktivitāte”
  - **Galvenais izaicinājums: Jauniešu intereses un motivācijas trūkums iesaistīties sabiedriskās aktivitātēs**
    - Būtiskākie risinājumi: (1) Radīt interesi par pasākumiem pilnveidojot to vizuālo noformējumu un informācijas izplatīšanas kanālus. (2) Sekmēt jauniešu pašvērtējuma celšanos. (3) Sekmēt brīvas un saprotošas vides veidošanos ar plašu pasākumu piedāvājumu<sup>4</sup>

<sup>4</sup> Avots: DISKUSIJU REZULTĀTU APKOPOJUMS "KAFIJA AR POLITIĶIEM LIEPĀJĀ" NOVEMBRIS 2019, Liepājas Bērnu un jaunatnes centra struktūrvienības “Jauniešu māja” apkopotais materiāls